

ספק שלפחות לגבי שניים מהם ניטש ויכוח עז, אבל ייתכן שדווקא ויכוח זה הוא הוכחה נוספת לערכם. השניים עוסקים, בסגנון שונה ובדרי כים שונות, בנושא דומה: המאה ה-18 כסמל לעדנה, תרבות וקידמה המסתירים כליכר הרבה וריקבון וטינופת, עד שאין מנוס ממהפכה כדי לשטוף את הזוהמה. וההשאלה לתקופת הנוכחית ברורה בהחלט.

הראשון הוא בארי לינדון, אולי הביטוי הנאמן ביותר מבחינה סגנונית לרומן ויקטוריאני על מסך הקולנוע. סרט מופלא ביופיו החזותי, אפילו בהשוואה לסרטי הקודמים של אותו במאי, סטאנלי קובריק. עיקרו של הסרט בכך שאינו מנסה לרכוש את אהדת הקהל לגיבורו, אלא מוכיח בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים כי אם הוא ריקא, נבל וחדל-אישים, האשר מים העיקרי בכך הם התקופה והעולם שבהם חי.

הסרט השני, קזנובה של פליני, מנפץ את המתוס של המאהב הלאיני הכלי יכול, הופך את ג'אקומו האגדי למכונת מישגלים שגם היא קורבן התקופה. המ סרבת לראות בו או לקבלו בתור שונה מחיבראטור אנושי, כבמיקרה של קובריק, העוצמה החזותית האדירה של פליני ער צרתי-גשימה. לעומת קובריק, פרצה לשי קף את התקופה על פרטיה, פליני המציא אותה מחדש בתוך אולפן, אבל שניהם הגיעו לאותה המסקנה: עולם כזה אינו יכול להמשיך להתקיים בלא זעזוע.

נאשוויל של רוברט אלטמן המתין שנה וחצי עד שמצא לו בית-קולנוע שיסכים להקרינו. אבל תקופת ההמתנה לא הפי חיתה במאומה מן החדשנות בסגנונו של

רוברט אלטמן במאי השנה

הבמאי האמריקאי, שבמקום עלילה אחת השתמש ב-24 עלילות, עקב במקביל אחר כולן ויצר מן השילוב תמונה מרתקת לא רק של עיר-האולפנים והפזמונים נאשוויל אלא של ארצות-הברית כולה. העושר ה- עצום שליל ובתמונה בילבל צופים רבים, וייתכן שידרש עוד זמן רב עד שיתרגלו הכל לצורה זו (אלטמן עצמו מתקשה ל- התרגל אליה, אם לשפוט לפי סרטו החדש, שלוש נשים).

מארג הניצחון של מארקו בלוקיו היה אחד הסרטים ההרפיים ביותר של השנה, הבוטים והאכזריים ביותר, הוא תיאר לכי אורה חוויות של טירון בצבא האיטלקי, אבל לא היה זה סרט אנטי-צבאי אלא באורח יציגו. כי בלוקיו תקף בו את כל הערכים המסולפים של האיטלקי המ מוצע, ואת יחסו המעוות כלפי כל מי שאינו דומה לו. העובדה שטירון תמים, איסטניס ומפונק מן הבית הופך מתחילת הסרט עד סופו לברוש קשה ואלים בדיוק כמתנכיו, יכולה להחשב בעיני אחר דים כהתבגרות, ובעיני אחרים לשבירת ערכי הפרט והפיתחו לסתם יחידה אחת מני רבות.

מסמרות חדשים בהתפתחות

הקנים. איזו היה צריך לבחור את הגילום המעמיק ביותר של הי

ויקטור לאנו כבוד

שנה היה ויליאם הולדן, שהופיע בדמות מפיס הטלוויזיה המודקן ברשת שידור, תפקיד שדורש איפוק וגונוני מישחק דקים הרבה יותר מאשר התפקידים הוזהרים יותר באותו סרט, היה המועמד הראשי לכך. אילו היתה הצניעות יכולה להביא לפרס, כדאי היה לקחת בחשבון את ריי ברט רדפורד ואת דאסטין הופמן, שעשו כמיטב יכולתם כדי לשטש את הילת הכוכבות שלהם בכל אנשי הנשיא לטור בת שלמותו של הסרט. ואם גרוטסקה ראוייה לפרס, הרי שאין טוב מג'אנקארלו ג'אניני למטרה זו, אחר שהפך בסידרת סרטיה של הבמאית לינה ורטמילר (אהבה ונאנרכיה, סחף חושים ושבע יפהפיות) לאב-טיפוס של האון הגברי האיטלקי, שמקרקר בקול תרנגול בתחילת הסרט, וגונח מובס בסופו (כשבת-יוגו הקבועה מייצגת את האס-הזונה - היורה מן המור תן - מאריאנג'לה מלאטו; ועוד צריך לציין את הארווי קייטל, שהיה הדמות המרכזית ברוחות זועמים. את פול גיומן, שהכניס הרבה מאישיותו שלו לתפקיד באפלו ביל, בסרט של אלטמן או את ויקטור לאנו, המחזאי-שחקן שהפך בת חילה השנה לכוכב בזוגות נשואים וכבר זכה בעמדה של כבוד בסוף השנה כי רווקים, נשואים ובוגדים.

אבל מאחר שמישחק ותדמית בקולנוע היו מאז ומתמיד ערכים מתחלפים, ומאחר שדמות חזקה חדשה על המסך שקולה לעיתים כנגד השחקן המזהיר ביותר, אין מנוס מן הקביעה ששחקן השנה, האיש שהשנה כולה שייכת לו, הוא סילווסטר סטאלונה. מאלמוני שאיש לא ידע על קיומו הוא הפך תוך סרט אחד, רוקי, הכוכב המבוקש ביותר בארצות-הברית איש הקאריירה הקולנועית, והחיים הפרי טיים שלו זכו בכיסוי העיתונאי הנרחב ביותר בתריסר החודשים האחרונים. וגם אם יסתבר בעוד זמן-מה שתהילתו תהיי לת-סרק בלבד, הוא כבר הספיק לקבוע מסמרות חדשים בכיוון ההתפתחות של הקולנוע האמריקאי.

בעיקבות רוקי (שאותו הוא גם כתב) חזרו לאופנה הסרטים האופטימיים על הסוף המאושר, והוליווד ממהרת להוציא מן הנפטלין את המושגים הישנים שהי ריכו אותה פעם, שקבעו כי המוצר העיי קרי בעיר הוא תעשייה של חלומות, והי חלומות המשתלמים ביותר הם בצבע ורוד עם ביטנת כסף.

למרות הטענה שהיושב בתפקידי נשים הולך לחלוף, המצב השנה היה עדיין רחוק ממוזהר, אפשר לציין, למשל, שתי שתי קניות אמריקניות צעירות שמבטיחות מאד; טיסי ספיסק, שהפכה מברווזון מכוער לברבור ענוג ואחר-כך לערפד מסמרי-שיער בקארי; ואת טליה שייר, עוד ברווזון שהפך ברבור מטופח, ברוקי. שתיהן קופחו בחלוקת פרסי האוסקר, אולי מתוך הנחה שבהיותן בתחילת ה- קאריירה, עוד תהיה להן הזדמנות לחטוף את הפסל המזהב. שחקנית אמריקאית שלישיית, ידועה ומוכרת מן השתיים, הגיי שה השנה את מישחק הטוב ביותר, הכי וונה היא לדיאן קיטון, שבימשה בעבר הושתף השקט שבעזרתה הבריכו בדיחותיו וודי אלן, בהרומן שלי עם אנני היא ה- כיחה שמעבר להיותה מצחיקה היא גם מסוגלת לחדור לעומקה של דמות ולרמוז, בין גלי הצחוק, לשביריות שבה ולחוסר הביטחון שאינה מסוגלת להתגבר עליו.

ג'אנקארלו ג'אניני גרוטסקה

ואם מדובר בהופעה הנוצרת ביותר, זו שייכת כולה לקארול לור (נטרה ושמה נורמנד). עם זאת, ההופעה הבשלה ביותר של השנה, הדמות השלמה, המבוגרת וה- ענוגה ביותר שראו מסכי הארץ בתשל"ז היתה זו של מארי-כריסטין בארו, אחייניתו בהירת-השיער של בכיר שחקני ה- תיאטרון הצרפתי. בזוגות נשואים היא עיצבה אולי את הדמות המשכנעת ביותר מכל הגל האימתני של סירטי שחרור ה- אשה, המשכנעת ביותר משום שהיא מת- פתחת ומשתחררת לעיני הצופים, כאשר הכל קורה בתוכה פנימה לא לצורך רא- ויה, לא לצורך פוליטיקה אלא למטרה מוגדרת ומובנת בהחלט - חיפוש אחר האושר הפרטי והאישי שלה. עברה הקול- נועי ועיר (היא הופיעה ביצירת-מופת קולנועית בשם היליה שלי אצל סוד שמעולם לא הוצג בארץ), עיקר ניסיונה בתיאטרון, ולמרות זאת קשה לתאר מי- שק קולנועי מאופק ומופנם יותר מזה שלה בזוגות נשואים.

כמה מסירטי השנה סיפקו עושר עצום של שחקני-מישנה, מבלי שיהיה להם אפיי לו שחקן ראשי אחד. כך, למשל, נאשוויל, שבו הצטיינו בין השאר נד ביטי (שחור) פיע בצורה מרשימה גם ברשת שידור כמיליונר שהפך את ממונו לדת), מייקל מרפי (שהיה גם סופר הזקוק לחזית ב- החזית) או אלן גארפילד.

ובכל זאת, נדמה שהמלאכה הקשה ביו- תר נפלה בחלקו של ברוס דרן, המגלם טיים שדעתו נטרפה עליו אחרי שבי ממו- שך בצפון ויאטנאם והמשתף פעולה עם אירגוני-החבלה הערבים ביום א' השחור. מקובל לחשוב שדרן הוא אחד השחקנים המחוננים ביותר היום בהוליווד, ושנה שבה הציג את כישוריו הקומי במזימות ולעומת זאת הפגין את יכולתו הדראמ- תית ביום א' השחור בהחלט מצדיקה את ההערכה שבה זכה.

כדי לבחור את שחקנית-המישנה של השנה צריך לשוב לאותו מיצבור ענק של תפקידי-מישנה, נאשוויל, כדי למצוא בין לילי טומלין, כריסטינה ריינס, ג'ון וולס, רוני בלייקלי וקארן בלאק את דמותה של ברברה האריס, אולי הדמות הסמלית ביותר של הסרט כולו, דמות האשה הרודפת זוהר הנבנית מן האטון של הזולת, המתאוששת כאשר כולם נתו- נים בחדרה ומסיימת את הסרט בשיר בשם "אין זה מדאיג אותי". היא היתה, ללא ספק, הדמות המישנית של השנה, זאת מבלי להתעלם מן התפקיד הראשי העסיסי שגם בו נראתה במהלך השנה במזימות (גם שם הופיעה יחד עם קארן בלאק).

מיפלת כל-יכך

נחמדה

אשר לבמאים שהפכו השנה שם- דבר בארץ בעיקבות סרטיהם, אפשר לציין מייד שמות כמו לינה ורטמילר, האשה המתארת את האנושות כשגיאיה הגסה והמקוממת ביותר בכריאה, מארטין סקרווה שהופך את אימת הרחוב האמ- ריקני לשירת זוועה ובריאו די-פאלמה המחקה בגאמנות ובמומחיות את יוצרי הקולנוע הגדולים (לראייה ההזדמנת ה- שנייה, קארי) עד שלצופה כבר כימעט לא איכפת שמאחרי החיקוי אין דבר, אולם אם היה במאי אחד שבלט השנה

פול ניומן אישיות

משיכמו ומעלה מעל פולם, היה זה רוברט אלטמן, מזה שנים הוא מרגיז את הוליווד בסרטי האנטי-מסורתיים, שבהם הנטייה לעשות את ההיפך מן המקובל גוברת לעיתים על המשמעות של הסרט עצמו. אולם השנה, בנאשוויל ובבאפלו ביל וה- אינדיאנים יצר מצד אחד סגנון קולנועי חדש ומשכנע, כשהוא עוקב בעת ובעונה אחת אחר טיידרה שלמה של דמויות הח- שובות במידה שווה, וניצב כאיש בעל המבט המעמיק ביותר בנוף האנושי האמ- ריקאי, בין כשמדובר באקטואליה (כמו בנאשוויל) בין בערכי היסוד של האומה כולה (כמו בבאפלו ביל והאינדיאנים).

ולבסוף, אולי כדי לאפיין את השנה ואולי משום שאופנה האסונות והאימים מקובלת כליכך בזמן האחרון, חובה לב- חזר גם במיפלת השנה, היותר אנושית והפחות מיפלתית מכולן היתה הגורילה קינג-קונג, שצויידה בעושר הבעות שלא היה מבייש תלמיד באלפנא של איליה קאוואן, אימתנית ומפתיה ממנה היתה שירלי סטולר, מפקדת מחנה-הריכוז הע- ננית משבט הפהפיה שבין רגליה נראה ג'אניני המיסכן כתולעת עלובה שאין בה חיועלת, ואילו המיפלת המבדרת מכולן היתה שחקן ענק בעל שיני פלדה וחיוך מעורר חלחלה, שמו ריצ'ארד קייל, והוא היה הכוכב האמיתי של המוגלת שאהבה אותי (המצחיק בסידרת סרטי בונד) וסיפק את רגעי האבסורד האמיתיים היחידים בקומדיה של ארתור הילר קו הכסף.

מאריאנג'לה מלאטו הרעשנית

